

Minister Finansów i Gospodarki

Warszawa, 28 listopada 2025 roku

Sprawa: Interpelacja nr 13460
Znak sprawy: FN7.054.13.2025
Kontakt: Kancelaria MF
tel.: +48 22 694 55 55
e-mail: kancelaria@mf.gov.pl

Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w nawiązaniu do interpelacji nr 13460 złożonej przez Państwa Posłów i Posłanki: Roberta Warwasa, Wioletę Kulpę, Lidię Czechak i Bogumiła Olbrysa, w sprawie oszustw dokonywanych przy użyciu systemu BLIK, poniżej przedstawiam następujące wyjaśnienia.

Ad 1-2.

Na wstępie należy wskazać, że sformułowanie „oszustwo na BLIKA” jest uproszczeniem, które przerzuca odpowiedzialność z faktycznego źródła problemu, czyli podszywania się przez przestępców pod znajomych ofiar, na system płatności, który sam w sobie uważany jest za jeden z bezpieczniejszych i nie stanowi samodzielnej aplikacji, lecz wymaga używania aplikacji bankowej. Do oszustwa z wykorzystaniem metody płatności BLIK dochodzi na skutek wykorzystania technik socjotechnicznych, aby skłonić ofiarę do podania kodu autoryzacyjnego lub wykonania płatności. W efekcie ofiary samodzielnie akceptują w swojej aplikacji bankowej transakcje, a pieniądze tym samym zostają wyłudzone. W kontekście takich oszustw, BLIK jest tylko instrumentem służącym do wypłaty środków pochodzących z przestępstwa, a nie centralną osią danego przestępstwa. Analogicznym przykładem może być wyłudzenie karty płatniczej ofiary i uzyskanie od niej pod wpływem manipulacji kodu pin (danych uwierzytelniających).

BLIK sam w sobie, jest opracowanym w Polsce innowacyjnym rozwiązaniem płatniczym, które wydatnie wzmacnia niezależność krajowego sektora finansowego i które z korzyścią dla polskich konsumentów stworzyło istotną konkurencję wobec usług oferowanych przez dostawców zagranicznych.

Odnosnie do ilości zgłoszeń dotyczących oszustw z użyciem BLIKA, która wpłynęła do instytucji państwowych, należy wskazać co następuje.

Zgodnie z art. 32h ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych (Dz.U. 2025 poz. 611; dalej UUP), dostawcy usług płatniczych (w tym banki), przekazują do Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego (dalej: UKNF), dane statystyczne dotyczące oszustw związanych z różnymi sposobami płatności. Zgodnie z Wytycznymi Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego dotyczącymi wymogów zgłaszania nadużyć finansowych we wskazanym w art. 32h UUP zakresie, raportowanie odbywa się z podziałem na poszczególne kategorie usług płatniczych i sposobu ich przeprowadzenia, jednak we wskazanych wyżej kryteriach nie występuje osobna kategoria „transakcje BLIK”.

Z uwagi na to, że BLIK jest schematem płatniczym, a na podstawie art. 14 ust. 2 UUP, nadzór nad funkcjonowaniem schematów płatniczych sprawuje Prezes NBP, informacje o działalności BLIK ma również Narodowy Bank Polski. Jednak, z informacji przekazanych przez tę instytucję wynika, że dane dotyczące transakcji oszukańczych z wykorzystaniem systemu BLIK nie mogą zostać przekazane ze względu na obowiązującą tajemnicę statystyczną. Informacje te dotyczą pojedynczego podmiotu, w związku z tym NBP nie posiada uprawnień do ich upubliczniania.

Odnosnie do sygnałów, które instytucje publiczne otrzymały w tym zakresie bezpośrednio od konsumentów, z informacji przekazanych przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: UOKK), wynika, że we wskazanym okresie do UOKK wpłynęło 10 sygnałów konsumentów, które zostały opisane jako „oszustwo na BLIK”. Zgłoszona w nich kwota utraconych środków przez konsumentów opiewa na 13 268 zł. Jednocześnie należy wyjaśnić, że w procesie rejestracji sygnałów w UOKK sygnały opisywane są w sposób umożliwiający monitorowanie zgłoszeń nieautoryzowanych transakcji płatniczych bez względu na to jakiego rodzaju instrumenty płatnicze zostały wykorzystane do ich dokonania.

Z kolei do wspomnianego wyżej UKNF, podobnych zgłoszeń dotyczących oszustw z wykorzystaniem systemu BLIK w ostatnich 2 latach wpłynęło około 20.

Z informacji przekazanych przez Związek Banków Polskich wynika, że w systemach teleinformatycznych operatora BLIK - Polskiego Systemu Płatności S.A. w 2024 r. przetworzonych zostało ponad 2,4 miliarda transakcji. Płatności mające związek z przestępstwami w tej masie stanowią drobny ułamek wskazanej wyżej całkowitej ich liczby, który może być wyrażony w promilach. Ponadto wyliczenie ilości przestępstw z użyciem tego instrumentu płatniczego i kwoty środków, które przestępcy wypłacili używając BLIKA wymagałoby doprecyzowania kategorii przestępstw, do których odnosi się to pytanie oraz skierowania tego pytania do jednostek policji dysponujących statystykami dotyczącymi oszustw. Natomiast, według danych przekazanych przez Związek Banków Polskich, liczba wszystkich reklamacji użytkowników BLIKA związanych z transakcjami zrealizowanymi w pierwszym półroczu 2025 wynosiła zaledwie 0,0021% wszystkich transakcji.

Ad 3.

Działalność operatora Systemu BLIK nadzorowana jest przez Prezesa Narodowego Banku Polskiego, któremu ustawodawca powierzył rolę regulatora instytucjonalnego czuwającego nad stabilnością i bezpieczeństwem funkcjonowania schematów płatniczych oraz systemów płatności. Natomiast działalność wszystkich

dostawców usług płatniczych uczestniczących w Systemie BLIK nadzorowana jest przez UKNF, który wydaje odpowiednie zezwolenia administracyjne, których uzyskanie warunkuje możliwość prowadzenia działalności w charakterze dostawców usług płatniczych. Wyżej wspomniane instytucje regulacyjne, wykonując swoje obowiązki, zwracają szczególną uwagę na zagadnienia związane z bezpieczeństwem klientów korzystających z usług płatniczych, monitorując tę kwestię w toku bieżącego nadzoru. W rezultacie, dostawcy usług płatniczych zobowiązani są do natychmiastowej reakcji na stwierdzane nieprawidłowości. Można zatem stwierdzić, iż na poziomie legislacyjnym wprowadzone zostały właściwe rozwiązania minimalizujące ryzyko wykorzystywania instrumentów płatniczych w celu popełniania przestępstw na szkodę klientów. Wymogi prawne odnoszące się do kwestii bezpieczeństwa płatności przełożone zostały przez operatora Systemu BLIK oraz dostawców usług płatniczych oferowanych pod marką BLIK na praktyczne standardy obsługi klientów stosowane w omawianym zakresie. Wdrożone zostały również odpowiednie regulacje stanowiące podstawy dla efektywnego działania nadzoru instytucjonalnego dodatkowo zwiększającego bezpieczeństwo obrotu realizowanego przy wykorzystaniu usług płatniczych.

Od wielu lat w sektorze bankowym standardem jest przebieg transakcji opierający się na dwuskładnikowym uwierzytelnieniu, które ma zastosowanie nie tylko w tradycyjnych instrumentach płatniczych, ale także w przypadku transakcji realizowanych przy użyciu BLIK. By zlecić wypłatę, użytkownik musi nie tylko zalogować się do aplikacji mobilnej banku (1 etap uwierzytelnienia), wygenerować kod przypisany konkretnej operacji, ale także uwierzytelnić transakcję, np. odciskiem palca, co zawsze poprzedza zaprezentowanie użytkownikowi komunikatu o szczegółach dokonywanej transakcji – użytkownik widzi, że akceptuje wypłatę pieniędzy z bankomatu czy przelew (2 etap uwierzytelnienia).

Przestępcy korzystający z BLIKA jako instrumentu płatniczego popełniają przestępstwa wykorzystując przede wszystkim słabe zabezpieczenia komunikatorów internetowych oraz kont zakładanych w serwisach społecznościowych, a także łatwowierność i niski poziom edukacji ekonomicznej klientów podatnych na socjotechniczne techniki manipulacyjne.

Ogromnym problemem jest to, że zmanipulowani klienci niejednokrotnie samodzielnie dokonują na rzecz przestępców przelewów, fizycznie przekazują im środki albo udostępniają informacje potrzebne do logowań do bankowości elektronicznych, po czym umożliwiają przestępcom wyprowadzanie swoich środków z kont, uwierzytelniając transakcje, niezależnie od treści prezentowanych im komunikatów autoryzacyjnych. Przestępcza inżynieria społeczna osiągnęła tak wysoki poziom, że sektor bankowy odnotowuje sytuacje, w których zmanipulowani klienci przekazują przestępcom pieniądze nawet wówczas, gdy bank indywidualnie w danej sytuacji skontaktował się z nimi i ostrzegł o ryzyku utraty pieniędzy.

Powyższe obrazuje, że pomimo postępu technologicznego wciąż najskuteczniejszą metodą walki z transakcjami oszukańczymi są działania edukacyjne.

Dlatego zarówno instytucje publiczne, takie jak Ministerstwo Finansów, Komisja Nadzoru Finansowego, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, jak również przedstawiciele sektora finansowego działający w ramach Związku Banków Polskich czy operator Systemu BLIK oraz wiele innych instytucji organizują liczne akcje edukacyjne ukierunkowane na szerzenie świadomości zagrożeń w powyższym zakresie.

Ad 4.

Odnośnie do planowanych działań regulacyjnych dotyczących zwiększenia bezpieczeństwa użytkowników transakcji płatniczych, należy wskazać, że kwestia ta jest uregulowana w polskim prawie na gruncie wspomnianej już ustawy o usługach płatniczych.

Polskie przepisy dotyczące bezpieczeństwa transakcji płatniczych i obowiązków jakie w tym zakresie spoczywają na bankach i innych podmiotach uczestniczących w przeprowadzaniu transakcji płatniczych, wynikają z przepisów unijnych (przede wszystkim z tak zwanej Dyrektywy PSD2). Zmiana polskich przepisów w tym zakresie musi wynikać ze zmiany prawa unijnego, ponieważ są to obszary prawa UE o wysokim stopniu harmonizacji i we wszystkich państwach członkowskich, z uwagi na interes konsumentów, muszą być jednolite.

Obecnie, na poziomie Rady UE trwa rewizja wskazanej wyżej Dyrektywy PSD2, tj. negocjowane są przepisy Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie usług płatniczych i usług związanych z pieniądzem elektronicznym w ramach rynku wewnętrznego, zmieniająca dyrektywę 98/26/WE i uchylająca dyrektywy (UE) 2015/2366 i 2009/110/WE – dyrektywy PSD3 oraz Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego i zmieniające rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 – rozporządzenia PSR.

Zaproponowane w powyższych projektach aktów prawnych zasady dotyczące bezpieczeństwa transakcji płatniczych w tym przede wszystkim zwalczanie i zapobieganie oszukańczym transakcjom płatniczym stanowi jeden z najistotniejszych obszarów ww. regulacji i zostanie on istotnie rozwinięty w porównaniu z dyrektywą PSD2. Projektowana unijna regulacja ma zdecydowanie wydźwięk prokonsumencki, nakładając na dostawców usług płatniczych dodatkowe obowiązki i odpowiedzialność za transakcje oszukańcze, jak również po raz pierwszy proponuje się pewne rozwiązania skutkujące większym zaangażowaniem tzw. platform internetowych w zapobieganiu utracie środków pieniężnych konsumentów. W obecnym kształcie, procedowany cały czas PSR, wprowadza m.in., mechanizmy monitorowania transakcji przez dostawców usług płatniczych, obejmujące, min. cechy środowiskowe i behawioralne użytkownika, historię transakcji płatniczych, dane dotyczące sesji logowania się użytkownika. Aby ułatwić dostawcom ww. monitorowanie, zaproponowano dodanie art. 83a, dotyczącego dzielenia się danymi w zakresie oszustw, w ramach którego dostawcy będą mogli wymieniać się informacjami m.in. o danych transakcji, sesjach logowania czy danych urzędnika związanych z potencjalnie oszukańczą transakcją. Tekst ten zakłada również, że dostawca odbiorcy płatności, będzie mógł, na podstawie danych z monitoringu transakcji, czasowo blokować środki podejrzaną transakcją, tak aby móc zweryfikować czy transakcja nie jest oszukańca. Środki byłyby więc udostępniane odbiorcy płatności dopiero po uprzedniej weryfikacji takiej transakcji.

Kolejnym aktem prawnym mającym wpływ na bezpieczeństwo transakcji płatniczych jest obowiązujące od 8 kwietnia 2024 r. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zmiany rozporządzeń (UE) nr 260/2012 i (UE) 2021/1230 oraz dyrektyw 98/26/WE i (UE) 2015/2366 w odniesieniu do poleceń przelewu natychmiastowego w euro (dalej: IPR). Rozporządzenie to wprowadza na dostawców usług płatniczych i agentów rozliczeniowych szereg obowiązków

dotyczących wymogów technicznych, które zwiększą m.in. bezpieczeństwo transakcji płatniczych w odniesieniu do płatności natychmiastowych.

IPR wprowadza m.in. obowiązek świadczenia usługi weryfikacji dopasowania, polegającej na sprawdzaniu, czy numer IBAN i nazwa odbiorcy podane przez płatnika są zgodne z danymi przekazanymi przez dostawcę odbiorcy. Podobne przepisy znalazły się we wspomnianym już Rozporządzeniu PSR i będą one dotyczyły wszystkich transakcji, nie tylko takich, których walutą jest euro.

IPR zobowiązuje również ww. dostawców usług płatniczych oferujących polecenia przelewu natychmiastowego do sprawdzania co najmniej raz dziennie, czy którykolwiek z ich użytkowników jest osobą lub podmiotem umieszczonym w wykazie podmiotów, do których stosuje się ukierunkowane finansowe środki ograniczające. Jednocześnie należy wskazać, że szybkość transakcji BLIK czy innych transakcji natychmiastowych, stanowi o ich konkurencyjności. IPR wprowadza jednolitą w całej UE, definicję transakcji natychmiastowej. Zgodnie z tą definicją, transakcja natychmiastowa to polecenie przelewu wykonywane natychmiast. Natychmiast, czyli rachunek płatniczy odbiorcy jest uznawany przekazywaną kwotą w ciągu 10 sekund od momentu odebrania zlecenia płatniczego. Równocześnie, należy mieć na uwadze, że na rynku istnieją inne, bezpieczniejsze, ale też wolniejsze rozwiązania, jak przelewy tradycyjne, które to dają klientowi dłuższy czas na weryfikację danych transakcji i to konsument zawsze będzie miał prawo wyboru, z których metod płatności korzysta.

Odnośnie do działań edukacyjnych mających za cel zwiększenie działań edukacyjnych użytkowników, należy wskazać, że instytucje państwowe prowadzą szereg inicjatyw w tym zakresie, takich jak kampanie informacyjne i edukacyjne czy bezpłatne szkolenia z zakresu edukacji finansowej.

Również przedstawiciele sektora bankowego zamierzają kontynuować dotychczasowo realizowane kampanie edukacyjne i szkolenia. Ponadto, w załączeniu znajduje się zestawienie akcji zrealizowanych przez operatora Systemu BLIK. W ciągu kolejnych miesięcy BLIK planuje realizację szeroko zasięgowych działań związanych z edukacją i zwiększeniem bezpieczeństwa użytkowników systemu. Działania będą skierowane także do mediów i organów ścigania.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia Ministra Finansów i Gospodarki

Jurand Drop

podsekretarz stanu

w Ministerstwie Finansów

Załącznik - Zestawienie wybranych działań edukacyjnych przeprowadzonych przez Polski Standard Płatności – 2024 r.